

5. Arshambo, J., & Krippen, S. (2019). The effects of TPACK-infused teacher professional development on teacher self-efficacy and classroom technology integration. *Journal of Technology and Teacher Education*, 27 (4), 493–521.
6. Ersoy, A., & Akkoyunlu, B. (2020). Professional development for digital competence in education: A literature review. *Journal of Educational Technology & Society*, 23 (1), 236–248.
7. Farrokhnia, M., Kaufman, G., & Mayer, R. (2018). *Teaching with technology: Exploring the TPACK framework in k-12 and higher education settings*. Cham: Springer International Publishing. P. 281.
8. Harris, J., & Hofer, M. (2018). Teacher Education in the Digital Age: A Conceptual Framework for Reconceptualizing Teacher Education. In Harris, J., & Hofer, M. (Eds.), *Handbook of Research on Teacher Education in the Digital Age* (pp. 1–19). IGI Global.
9. Harris, J., & Hofer, M. (Eds.). (2021). *Handbook of Research on Technology Integration in Teacher Education*. IGI Global. P. 672.
10. Harris, P., Jones, C., & Loveless, E. (2018). The Role of Digital Competence in the Learning and Development of Teachers: A Review of Literature. *Teaching and Teacher Education*, 77, 13–28. DOI: 10.1016/j.tate.2018.09.001
11. Hughes, J., & Narayan, V. (2020). Teacher professional development in the digital age: New frameworks for learning and practice. *Routledge*, 25–35.
12. Voogt, J., Knezek, G., & Christensen, R. (2013). Profiling Teachers' Capacity to Use Technology: A Survey for Developing ICT in Education Policies. *European Journal of Teacher Education*, 36(3), 311–326. DOI: 10.1080/02619768.2013.801319
13. Keller, J. M., & Suzuki, K. (2018). The impact of technological pedagogical content knowledge (TPACK) based professional development: A mixed-methods study. *Educational Technology Research and Development*, 66 (1), 127–147.
14. Mishra, P., & Koehler, M. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A new framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108 (6), 1017–1054.

УДК 378.091.2:80

DOI 10.25128/2415-3605.23.1.15

ОЛЬГА ПЕТРИШИНА

orcid.org/0000-0001-5427-200X

petryshyna@tnpu.edu.ua

кандидат філологічних наук, доцент

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ЛЕСЯ ГАПОН

<https://orcid.org/0000-0002-5616-6478>

hapon_lesia@tnpu.edu.ua

кандидат філологічних наук, доцент

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

вул. Максима Кривоноса, 2, Тернопіль

ЯНА НАУМОВИЧ

<https://orcid.org/0009-0003-1498-8873>

yana.naumovich312@gmail.com

магістрантка

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГА

ПРОВІДНІ МОТИВИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ: ДІАГНОСТИЧНИЙ АНАЛІЗ І ПРОЄКЦІЯ

Відзначено, що мотивація навчальної діяльності майбутніх учителів-філологів є важливою складовою процесу підготовки студентів у закладах вищої освіти (ЗВО). Прагнення здобувачів оволодіти фаховими знаннями, сформувати уміння й навички, що становитимуть основу їх педагогічної діяльності в майбутньому, має стати основним фактором, який спонукає до свідомого вивчення дисциплін загальної та професійної підготовки. Вказано, що ціннісно-мотиваційний аспект організації навчання студентів-філологів передбачає створення в ЗВО умов для задоволення інтересів і потреб здобувачів, урахування їх особистих якостей, рівня пізнавальної активності, готовності до реалізації себе в соціумі, осмислення вагомості своєї майбутньої професії тощо. Проблему мотивації навчальної діяльності студентів в умовах воєнної агресії рашистської Росії проти України актуалізовано, оскільки війна вплинула не лише на форму навчання і його організацію, а й на ставлення, особисті мотиви, підходи здобувачів до майбутньої професійної діяльності нині і в післявоєнний час.

Здійснено та проаналізовано анкетування здобувачів першого (бакалаврського) рівня освітніх програм спеціальності 014.01 Середня освіта факультету філології і журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (далі – ТНПУ) щодо виявлення мотиваційної типології. За результатами анкетування визначено й описано провідні мотиви навчальної діяльності майбутніх учителів-філологів, встановлено, які особистісні і фахові інтереси домінують у студентів під час вивчення навчальних дисциплін загальної і професійної філологічної підготовки в умовах воєнного стану.

Ключові слова: мотивація навчальної діяльності, майбутні вчителі-філологи, дисципліни загальної та професійної підготовки.

OLGA PETRYSHYNA

PhD in Philology, Associate Professor
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksym Kryvonis Str., Ternopil

LESYA HAPON

PhD in Philology, Associate Professor
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University,
2 Maksym Kryvonis Str., Ternopil

YANA NAUMOVYCH

Master's Student
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksym Kryvonis Str., Ternopil

**LEADING MOTIVES OF THE EDUCATIONAL ACTIVITY OF FUTURE
PHILOLOGY TEACHERS: DIAGNOSTIC ANALYSIS AND PROJECTION**

Motivation of the future philology teachers to educational activity is an important part of students' training at higher education institutions. The desire of applicants to acquire professional knowledge, to form skills and abilities that will form the basis of their pedagogical activities in the future, should become the main factor that encourages them to conscious study of the disciplines of general and professional training. The value-motivational aspect of philology students' teaching involves creating a supportive environment at the institution to satisfy the interests and needs of students, taking into account their personal qualities, level of cognitive activity, readiness to realize themselves in society, understanding the importance of their future profession, etc.

In the conditions of Russian aggression, the problem of motivation of students'; educational activities is actualized, since the war affected not only the form of education and its organization, but also the attitude, personal motives, and approaches of the students to the future professional activity in the conditions of the war and in the post-war period. The purpose of the article is to determine and analyze the motives of the educational activities of philology students to study the disciplines of general and professional training in the conditions of martial law.

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГА

A survey of applicants of the first (bachelor's) level of educational programs of the specialty 014.01 Secondary Education of the Faculty of Philology and Journalism of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University was conducted and analyzed to identify motivational typology. According to the results of the questionnaire, the leading motives of the educational activity of future philology teachers were determined and described, their prevalent personal and professional interests during the study of general and professional training the disciplines under martial law were highlighted.

Keywords: motivation of educational activity, philology teachers, educational component, disciplines of general and professional training, linguodidactics, language personality.

Мотивація навчальної діяльності студентів у ЗВО – важлива складова процесу професійної підготовки майбутніх учителів-філологів. Прагнення здобувачів освіти оволодіти фаховими знаннями, сформувані вміння й навички, які надалі становитимуть основу їх фахової педагогічної діяльності, має стати основним чинником, який спонукає до свідомого вивчення дисциплін загальної та професійної підготовки.

Ціннісно-мотиваційний аспект організації навчання студентів-філологів передбачає створення в ЗВО умов для задоволення інтересів і потреб здобувачів, урахування їх особистих якостей і громадянської зрілості, рівня пізнавальної активності, готовності до реалізації себе в соціумі, осмислення вагомості своєї педагогічної професії тощо.

Необхідність надання якісних освітніх послуг в реаліях нинішньої російсько-української війни передбачає дотримання безпекового режиму очного навчання або переведення його в дистанційний формат. За таких умов виникає потреба підвищення вмотивованості студентів-філологів до ґрунтовної самостійної роботи, відповідальності у навчанні, оволодіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями.

До викликів, які сьогодні стоять перед педагогами, належать: подолання освітніх втрат, спричинених російською агресією; організація роботи з внутрішньо переселеними особами, які потребують зокрема допомоги в оволодінні українською мовою; упровадження освітніх реформ в умовах критичної нестачі матеріальних ресурсів тощо. З огляду на це актуалізується потреба формування мотивації студентів-філологів до розширення кола навчальних та наукових інтересів, формування готовності здобувачів до освіти впродовж життя, постійного самовдосконалення, самореалізації і послідовного професійного зростання.

Проблема мотивації навчальної діяльності постійно перебувала в полі зору українських і зарубіжних учених. Теоретичні засади мотивації як фактора успіху викладено в працях С. Занюка, А. Маслоу, О. Микитюк, І. Підласого, Х. Хекхаузена й ін.

Про роль мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів, динаміку їх мотиваційної структури писали Л. Грень, В. Заморуєва, І. Зайцева, О. Іванова, В. Михайличенко, В. Полянська й інші науковці.

Ключові аспекти мотивації враховували Н. Голуб, О. Горошкіна, О. Копусь, В. Мельничайко, Е. Палихата, М. Пентиліюк, Н. Подлевська, Л. Попова, О. Ранюк, О. Семенов та інші українські дидакти й лінгводидакти, висвітлюючи в своїх наукових працях професійну підготовку майбутніх учителів-філологів.

В умовах російської широкомасштабної агресії проти України проблему мотивації навчальної діяльності студентів актуалізовано, оскільки війна впливає не лише на форми навчання, його організацію та зміст, а й на ставлення, особисті мотиви, підходи здобувачів освіти до майбутньої професійної діяльності і впливатиме у післявоєнний час.

Мета статті – визначити й проаналізувати мотиви навчальної діяльності студентів-філологів до вивчення дисциплін загальної та професійної підготовки в умовах воєнного стану.

Конкретизація сутності поняття «мотивація навчальної діяльності майбутніх учителів-філологів» потребує пояснення основних складових терміносполуки. Навчальну діяльність О. Макаревич розглядає як «форму активності особистості, спрямовану на засвоєння соціального досвіду, пізнання й перетворення світу» [5, с. 137]. Особливу увагу звертаємо на міркування учених стосовно визначення понять «мотив» і «мотивація». В «Українському педагогічному словнику» С. Гончаренка вказано: «Мотив (франц. motif, лат. moveo – рухаю) – це спонукальна причина дій і вчинків людини; мотивація – система мотивів, або стимулів, що спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки» [2, с. 371]. «Мотивація – один із найважливіших факторів (поряд із здібностями, знаннями, навичками), що забезпечує успіх», – вважає С. Занюк [3, с. 9].

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГА

У науковій літературі розрізняють зовнішню (заохочення, стимули, вплив інших людей) і внутрішню (власне усвідомлене бажання діяти) мотивацію [8, с. 3], виокремлюють пізнавальні (ті, що стосуються змісту і процесу учіння) і соціальні (ті, що формуються на основі стосунків людей) мотиви навчальної діяльності [1].

З огляду на те, що ми досліджуємо проблему мотивації студентів-філологів крізь призму сучасних суспільних викликів та особистих потреб, вважаємо за доцільне урахування широких і вузьких соціальних мотивів. До першої групи відносимо соціально орієнтовані мотиви обов'язку й відповідальності, а до другої – мотиви зовнішнього примусу, уникнення покарання; мотиви престижу; мотиви матеріального добробуту; мотиви досягнення успіху; мотиви орієнтації на соціально залежну поведінку [9, с. 9].

Із методів дослідження вибрано найбільш доцільний метод анкетування.

Спираючись на викладені в наукових джерелах класифікації груп мотивів, зокрема психолога Б. Пашнева [9, с. 9], розроблено анкети для здобувачів / здобувачок денної та заочної форм навчання першого (бакалаврського) рівня освітніх програм спеціальності 014.01 Середня освіта на факультеті філології та журналістики ТНПУ. У квітні-травні 2022 р. проведено опитування, в якому взяли участь 63 першокурсники / першокурсниці та 94 студенти / студентки II–IV курсів.

Запитання анкет можна умовно розбити на два блоки: перший має на меті дослідити мотиви навчальної діяльності і визначити серед них домінуючі; другий має продемонструвати вплив дисциплін загальної та професійної підготовки впливає на мотивацію.

Аналіз результатів першого блоку анкетування студентів/студенток факультету філології і журналістики ТНПУ засвідчив, що пріоритетними мотивами навчальної діяльності майбутніх учителів-філологів стали: 1) мотиви матеріального добробуту через професійну реалізацію, зокрема прагнення здобути хорошу професію, бути конкурентоспроможним фахівцем, мати належний рівень життя; 2) пізнавальні мотиви, наприклад, внутрішнє задоволення від інтелектуальної спроможності; 3) соціально орієнтовані мотиви обов'язку й відповідальності, серед яких на перших позиціях виявилися такі: Я вчуся, бо прагну популяризувати українську мову і культуру; Я вчуся, бо нашій країні потрібні високоосвічені і прогресивні вчителі; Мене спонукає вчитися бажання мати знання, щоб бути суспільно корисним, значущим.

Більше 50 % набрали мотиви досягнення успіху; менше 50 % – мотиви престижу; найменше – мотиви орієнтації на соціально залежну поведінку та мотиви зовнішнього примушення, уникнення покарання.

Узагальнені результати подані в таблицях 1, 2.

Таблиця 1

Група мотивів	Формулювання в анкеті	Вибір першокурсників /першокурсниць	Вибір здобувачів / здобувачок II–IV курсів
Соціально орієнтовані мотиви обов'язку й відповідальності	Я вчуся, бо прагну популяризувати українську мову і культуру	82,5 %	79,8 %
	Я вчуся, бо нашій країні потрібні високоосвічені, інтелігентні і прогресивні вчителі	66,6 %	76,6 %
	Мене спонукає вчитися бажання мати знання, щоб бути суспільно корисним, значущим	66,6 %	67,0 %
	У мене вироблена звичка сумлінно виконувати свої обов'язки	66,7 %	59,6 %
	Мене спонукає вчитися усвідомлення перспективності, важливості професії педагога-філолога	56,6 %	54,3 %
	Мене спонукає вчитися патріотизм, громадянськість, національна відповідальність	56,6 %	51,5 %
	Мене спонукає вчитися внутрішня	31,5 %	26,6 %

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГА

	настанова на ідеальне виконання поставлених завдань і цілей		
	Мене спонукає вчитися суспільно-політична ситуація, реалії війни Росії проти України	29,5 %	25,5 %
	Середньоарифметичне	57 %	55,1 %
Пізнавальні мотиви	Мене спонукає вчитися внутрішнє задоволення від своєї інтелектуальної спроможності	82,5 %	78,7 %
	Я вчуся, тому що хочу розширити інтелект, ерудованість, краще орієнтуватися в царині філології	68,3 %	62,8 %
	Мене спонукає вчитися радість від мінівідкриття, яку відчуваю, коли працюю самостійно	52,9 %	47,9 %
	Мене спонукає вчитися прагнення пізнати нове, невідоме, виконувати складні професійні і загальнолюдські завдання	46,6 %	44,7 %
	Середньоарифметичне	62,2 %	58,5 %
Мотиви досягнення успіху	Я вчуся, бо знання дають почуття впевненості у собі	73,0 %	75,5 %
	Мене спонукає вчитися бажання бути освіченою, ерудованою, багатогранною і реалізованою особистістю	73,6 %	73,4 %
	Я вчуся, бо хочу йти в ногу із сучасним науковим і культурним прогресом	48,5 %	58,5 %
	Мене спонукає вчитися задоволення від визнання значущості моїх заслуг з боку рідних, колег, знайомих	40,6 %	40,4 %
	Мене спонукає вчитися синдром відмінника / відмінниці, перфекціоніста / перфекціоністки тощо	38,6 %	37,2 %
	Мене спонукає вчитися усвідомлення, що я кращий / краща порівняно з іншими	28,6 %	21,3 %
	Середньоарифметичне	50,5 %	51,0 %
Мотиви матеріального добробуту	Мене спонукає вчитися прагнення здобути хорошу професію, бути конкурентоспроможним фахівцем, мати належний рівень життя	69,1 %	68,1 %
	Я вчуся, бо хочу мати забезпечене життя	71,4 %	66%
	Середньоарифметичне	70,2 %	67,0 %
Мотиви престижу	Гадаю, що якісна освіта дасть мені деякі переваги в житті порівняно з тими, хто її не має	61,9 %	51,1 %
	Мене спонукає вчитися бажання бути серед кращих у рейтингу здобувачів	19,1 %	16,0 %
	Середньоарифметичне	40,5 %	33,5 %
Мотиви орієнтації на	Я вчуся, бо не хочу завдавати прикрощів батькам, які прагнуть дати мені хорошу	34,9 %	36,2 %

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГА

соціально залежну поведінку	освіту		
	Мене спонукає вчитися задоволення від приналежності до когорти однодумців	29,1 %	26,6 %
	Мене спонукає вчитися прагнення сформувати добру думку про себе серед рідних, знайомих, колег	26,1 %	26,6 %
	Середньоарифметичне	30,0 %	29,8 %
Мотиви зовнішнього примушення, уникнення покарання	Мене спонукає вчитися бажання уникнути низького оцінювання	32,1 %	31,2 %
	Мене спонукає вчитися побоювання статусу «невдахи»	16,1 %	18,1 %
	Середньоарифметичне	24,1 %	24,6 %

Таблиця 2

Група мотивів	Вибір першокурсників / першокурсниць	Вибір здобувачів/здобувачок II–IV курсів
Мотиви матеріального добробуту	70,2 %	67,0 %
Пізнавальні мотиви	62,2 %	58,5 %
Соціально орієнтовані мотиви обов'язку й відповідальності	57,0 %	55,1 %
Мотиви досягнення успіху	50,5 %	51,0 %
Мотиви престижу	40,5 %	33,5 %
Мотиви орієнтації на соціально залежну поведінку	30,0 %	29,8 %
Мотиви зовнішнього примушення, уникнення покарання	24,1 %	24,6 %

Значущим, з огляду на необхідність налагодження ефективного навчального процесу в ЗВО, є розгляд результатів другого блоку анкети щодо обізнаності здобувачів / здобувачок про зміст освітніх програм, насиченість освітнього процесу дисциплінами загальної та професійної підготовки.

У дослідженні мотивації студентів до навчання за певною освітньою програмою враховано такі технічні складники: усвідомлення майбутнім учителем-філологом вимог освітньої галузі та ринку праці до сучасного вчителя; розуміння специфіки педагогічного ЗВО; знання організації навчального процесу відповідно до обраної освітньої програми; усвідомлення результатів навчання курсу, набутих компетентностей згідно з передбаченими освітніми компонентами; розробка траєкторії особистісного розвитку здобувача освіти тощо.

За результатами опитування студентів / студенток, які навчаються за освітніми програмами 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) та 014.01 Середня освіта (Українська мова і література, англійська мова), 78,9 % респондентів / респонденток добре або в загальних рисах знають їх зміст, а 21,1 % такими знаннями не володіють.

77 % опитаних засвідчили, що вони вивчають дисципліни загальної і професійної підготовки, щоб, сформувавши інтегральну, загальну і фахову компетентності, стати в майбутньому фахівцями у своїй галузі, 23 % – щоб не втратити особистого потенціалу.

Серед дисциплін загальної підготовки, які викликають найбільший інтерес, мотивацію до навчальної діяльності, здобувачі / здобувачки найчастіше називали іноземну мову (48 %), історію України та національної культури (32,1 %), сучасні інформаційно-комунікаційні технології (19,9 %). Це означає, що майбутні вчителі-філологи усвідомлюють, наскільки важливо добре знати вітчизняну історію, володіти іноземними мовами і застосовувати цифрові технології, щоб проводити сучасні захопливі уроки словесності.

Відповіді на запитання «Які дисципліни професійної підготовки вплинули на вашу мотивацію до педагогічної діяльності?» засвідчили найбільшу цікавість до дисциплін мовного спрямування. Так вирішили 40,1 % респондентів / респонденток; 30,9 % опитаних вказали на

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГА

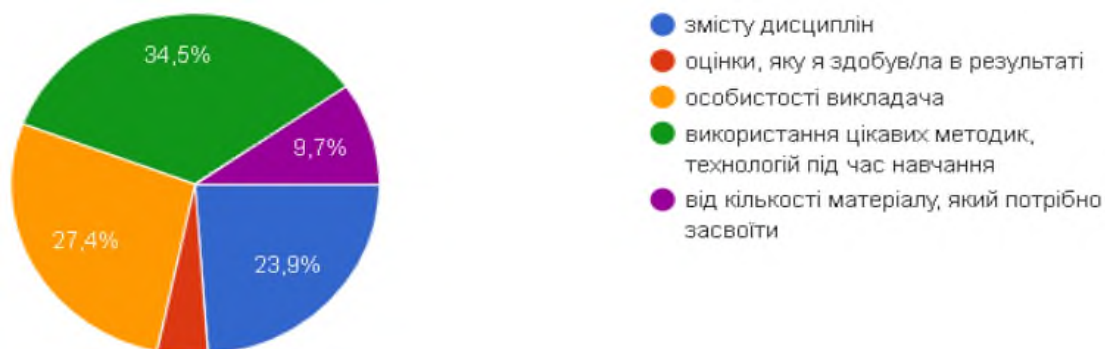
методику навчання мови й літератури, а 29 % назвали літературні дисципліни. На нашу думку, це можна пояснити як прагненням студентів / студенток стати на ринку праці конкурентоспроможними фахівцями, так і усвідомленням вагомості ролі вчителя української мови і літератури в процесі формування громадянськості, національної свідомості і патріотизму, адже мовний фронт в умовах війни – один із найважливіших.

На запитання «Які дисципліни загальної / професійної підготовки найбільше вас демотивують?» 42,2 % респондентів / респонденток відповіли, що такими вони вважають деякі види практик, зокрема соціолінгвістичну, комп'ютерну, практику в літньому таборі. 32,2 % опитаних серед демотиваторів назвали курс «Людина і навколишнє середовище», а 25,6 % – навчальну дисципліну «Філософія».

Це викликає остороги і спонукає викладачів до роз'яснювальної роботи. Майбутнім учителям-філологам варто усвідомити, що без вивчення основ філософії неможливо зрозуміти наукову картину світу, осмислити глобальні проблеми духовності загалом і мови зокрема; комп'ютерна практика, крім набуття стійких навичок роботи в цифровому інформаційному просторі, сприяє розвитку творчих здібностей і креативності здобувачів / здобувачок; метою практики у дитячому таборі є вироблення навичок організації виховної роботи з дітьми, а соціолінгвістична практика формує в майбутніх учителів-філологів деякі загальні і фахові компетентності, як-от: здатність здійснювати різні типи лінгвістичного та літературознавчого аналізу, систематизувати мовні і літературні явища тощо.

Зауважмо, що 34,5 % респондентів / респонденток вказують, що їх мотивація залежить від використання цікавих методик і технологій під час навчання, 27,4 % – від особистості викладача, 23,9 % – від змісту дисциплін; 9,7 % – від кількості матеріалу, який потрібно засвоїти; 4,5 % – від оцінки, отриманої в результаті навчання. 10,2 % опитаних переконані, що їх мотивує вміння педагога дозувати матеріал (9,7 %) та об'єктивно, тобто справедливо оцінювати навчальні досягнення (0,5 %).

Про це свідчить кількісний аналіз варіантів закінчення речення студентами: «Рівень моєї мотивації до навчання залежить від: ... ».

Загалом констатуємо, що у більшості студентів / студенток факультету філології і журналістики ТНПУ в умовах війни рашистської Росії проти України достатньо внутрішньої мотивації для навчання за обраними освітніми програмами. Здобувачі / здобувачки освіти відчувають себе комфортно й органічно в обраному фахові. Вони розуміють, для чого навчаються, ким хочуть бути і чим займатимуться після закінчення університету; аналізують вимоги ринку праці, розуміють, що потрібно здобути якісну фахову освіту та не зупинятися на шляху до своєї мети; усвідомлюють власну педагогічну місію, прагнуть до набуття знань і сталого професійного розвитку, аби в майбутньому бути компетентним, креативним учителем, фахівцем у царині філології.

Студенти / студентки переконані в значущості здобутих умінь і навичок, прагнуть до знань, свідомо працюють над собою, щоб стати фахівцями; усвідомлюють, що саме освітні компоненти загальної та професійної підготовки забезпечують формування інтегральної, загальних і фахових компетентностей, необхідних для майбутньої успішної педагогічної діяльності і результативного саморозвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голуб Н. Психологічні засади компетентнісного навчання української мови учнів 5–7 класів. Мова. Культура. Взаєморозуміння. 2013. Вип. 3. С. 332–339. URL: <http://surl.li/gwfmq>
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с. URL: <http://surl.li/vagp>
3. Занюк С. С. Психологія мотивації: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002. 304 с.
4. Климчук В. О. Феномени розвитку внутрішньої мотивації. Соціальна психологія. 2008. № 6 (32). С. 70–77. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/4121/1/1.pdf>
5. Макаревич О. Мотивація як підгрунття дій особистості. Соціальна психологія. 2006. № 2 (16). С. 134–141.
6. Микитюк О. С., Микитюк С. С. Мотивація навчальної діяльності як ресурс освітнього процесу. Педагогічний журнал. 2021. № 76. Т. 2. С. 121–126. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part_2/23.pdf
7. Михайличенко В. Є. Полянська В. В. Роль мотивації навчально-пізнавальної діяльності у формуванні професійної спрямованості студентів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: збірник наук. праць. Запоріжжя, 2011. Вип. 17 (70). С. 320–327. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159819559.pdf>
8. Мотивація як фактор успіху навчальної діяльності / уклад.: Грущенко С. І.; вступ. ст. та бібліограф. ред. Неудачиної Т. І.; відп. ред. Коробкіна О. Г. Харків: ХНПУ, 2019. 40 с.
9. Пашнєв Б. К. Психодіагностика обдарованості. Харків: Основа, 2007. 128 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/421790.pdf
10. Семенов О. М. Теоретичні основи професійної підготовки майбутнього вчителя української мови і літератури. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/700/1/03comuml.pdf>

REFERENCES

1. Holub N. Psykholohichni zasady kompetentnistnoho navchannia ukraïnskoi movy 5–7 klasiv [Psychological principles of competency-based teaching of the Ukrainian language for 5th–7th grade students]. Mova. Kultura. Vzaïemorozuminnia. 2013. Vyp. 3. S. 332–339. URL: <http://surl.li/gwfmq>
2. Honcharenko S. U. Ukraïnskyi pedahohichni slovnyk [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv: Lybid, 1997. 376 s. URL: <http://surl.li/vagp>
3. Zaniuk S. S. Psykholohiia motyvatsii: navchalnyi posibnyk [Psychology of motivation: teaching manual]. Kyiv: Lybid, 2002. 304 s.
4. Klymchuk V. O. Fenomeny rozvytku vnutrishnoi motyvatsii [Phenomena of the development of internal motivation]. Sotsialna psykholohiia [Social Psychology]. 2008. No. 6 (32). S. 70–77. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/4121/1/1.pdf>
5. Makarevych O. Motyvatsiia yak pidhruntia dii osobystosti [Motivation as the basis of individual actions]. Sotsialna psykholohiia [Social Psychology]. 2006. No. 2 (16). S. 134–141.
6. Mykytiuk O., S. Mykytiuk S. S. Motyvatsiia navchaknoi diialnosti yak resurs osvitnoho protsesu [Motivation of educational activity as a resource of the educational process]. Pedahohichni zhurnal [Pedagogical journal]. 2021. No. 76. T. 2. S. 121–126. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part_2/23.pdf
7. Mykhailychenko V. E. Polianska V. V. Rol motyvatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti u formuvanni profesiinoi spriamovanosti studentiv [The role of motivation of educational and cognitive activity in the formation of professional orientation of students]. Pedahohika formuvannia tvorchoii osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolach: zbirnyk nauk. prats [Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools: coll. of science]. Zaporizhzhia, 2011. Issue 17 (70). S. 320–327. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159819559.pdf>
8. Motyvatsiia yak faktor uspikhu navchalnoii diialnosti [Motivation as a factor in the success of educational activities] / uklad.: Hrushchenko S. I.; vstup. st. ta bibliohraf. red. Neudachynoi T. I.; vidp. red. Korobkina O. H. Kharkiv: KhNPU, 2019. 40 s.
9. Pashniev B. K. Psykhodiagnostyka obdarovanosti [Psychodiagnostics of giftedness]. Kharkiv: Osnova, 2007. 128 s. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/421790.pdf
10. Semenov O. M. Teoretychni osnovy profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia ukraïnskoi movy i literatury [Theoretical foundations of professional training of a future teacher of Ukrainian language and literature]. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/700/1/03comuml.pdf>